

การเมืองควอนตัม

ประชาธิปไตย ๒ ขา พาดำออกจากวิกฤต

ประเวศ วะสี

(๒๐ มกราคม ๒๕๖๖)

๑.

ติดอยู่ใน “หลุมดำ” เพราะประเทศถูกมัดตราสั่ง

ประเทศไทยมีทรัพยากรเพื่อพัฒนามาก แทนที่จะเจริญรุ่งโรจน์ กลับติดอยู่ใน “หลุมดำ” แห่งวิกฤตการณ์เรื้อรังมาเกือบ ๑ ศตวรรษ ทำอย่างไร ๆ ก็ออกไม่ได้ เพราะเป็นประเทศที่**ปิดศักยภาพ** ของตัวเองประดุจถูกมัดตราสั่ง ระบบการเมืองและระบบราชการมีข้อจำกัดมากมาย เพราะถูกออกแบบมาเพื่อวัตถุประสงค์ในสถานการณ์เก่า ซึ่งใช้ไม่ได้ผลในสถานการณ์ใหม่ที่ไม่เหมือนเดิม สังคมปัจจุบันสลับซับซ้อนและยาก ต้องการมี**สมรรถนะใหม่**ที่เป็นความร่วมมือ ร่วมคิดร่วมทำ มากกว่าการต่อสู้ ระบบเก่าออกแบบมาเพื่อควบคุมมากกว่าเพื่อสมรรถนะในการจัดการสิ่งยาก ดังที่มีกฎหมาย กฎระเบียบ คำสั่ง ทั้งหมดกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ฉบับ ที่ควบคุมการทำงานของระบบรัฐ ทำให้ไม่สามารถริเริ่มหรือตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วเมื่อเผชิญกับสถานการณ์พลิกผัน

การเมืองแบบแบ่งข้างแบ่งขั้ว เป็นอุปสรรคต่อผู้ค่อนข้างกันตลอดเวลา ไม่มีสมรรถนะในการเผชิญสิ่งยาก จนกระทั่งพูดกันว่า ประชาธิปไตยแบบดั้งเดิมไม่ได้ผลแล้ว ในสหรัฐอเมริกามีคนตั้งคำถามว่า “เรามาถึงจุดนี้ได้อย่างไร” คือ มีความเหลื่อมล้ำสุด ๆ การเมืองที่แบ่งขั้วแบบสุด ๆ และมีรัฐบาลที่ไม่มี สมรรถภาพ (Dysfunction Government)

คนไทยที่เก่ง ๆ ดี ๆ ก็มีจำนวนมาก แต่ไม่สามารถเข้าร่วมในระบบปิด และการแบ่งข้างแบ่งขั้ว เราจะเปิดระบบที่ปิดให้คนไทยทั้งหมดมีส่วนร่วมได้อย่างไร

๒.

ฝรั่งเศสฉลาดกว่าพระพุทธเจ้า

เราตามกันฝรั่งเศสเสียจนเคยชินไม่รู้ตัว ชาวยุโรปมีปัญหาเรื่องวิธีคิดที่คิดแบบตายตัวแยกส่วน แยกข้างแยกซ้าย เป็นปฏิปักษ์ เผชิญหน้า จึงเกิดความขัดแย้งและรุนแรงตลอดมา ประวัติศาสตร์เต็มไปด้วยสงคราม สงครามโลก ๒ ครั้ง ก็เริ่มในยุโรป สงครามอื่น ๆ อีกสารพัดสร้างความขัดแย้งและความรุนแรงไปทั่วโลก

โดยสรุปแนวทางของฝรั่งเศส คือ สร้างความรู้ เอาความรู้ไปเป็นอำนาจ เอาอำนาจไปแย่งชิง เขียนเป็นรหัสพัฒนาได้ว่า **“ความรู้ - อำนาจ - แย่งชิง”**

พระพุทธเจ้าสอนเรื่องทางสายกลาง คือ การใช้ปัญญา ไม่แบ่งข้างแบ่งซ้าย ไม่สุดโต่ง ไม่คิดเชิงปฏิปักษ์ แต่เน้นไตร่ตรองและความร่วมมือ เขียนเป็นรหัสการพัฒนาแบบพุทธได้ว่า **“ปัญญา - ไตร่ตรอง - ความร่วมมือ”**

แนวทางตะวันตกกับทางสายกลางแบบพุทธจึงไม่เหมือนกัน

ประชาธิปไตยทางสายกลาง คือ ใช้แนวทางปัญญา - ไตร่ตรอง - ความร่วมมือ

ถ้าพรรคการเมืองทั้งหมดและคนไทยทั้งหมดร่วมมือกันจะเกิดพลังมหาศาล พาดิออก
จากวิกฤต สู่อะไรอย่างแท้จริง

เมื่อทั้งหมดรวมพลังกันอะไร ๆ ก็ทำให้สำเร็จได้ทั้งสิ้น

และใครว่าการรวมพลังของคนทั้งชาติไม่ใช่ประชาธิปไตย

๓.

ประชาธิปไตย ๒ ขา

การยกเลิกประชาธิปไตยแบบเก่าเป็นเรื่องที่อยากจะทำได้ วิธีที่จะทำได้ก็คือ ประชาธิปไตยแบบเก่าก็ทำไป เป็นประชาธิปไตยที่เป็นทางการ

มายาคติของเราอย่างหนึ่ง คือ เคารพความเป็นทางการมากกว่าความไม่เป็นทางการ

ความจริง คือ ความไม่เป็นทางการมีมาก่อน ใหญ่กว่า เป็นธรรมชาติมากกว่า และคล่องตัวกว่า

ความเป็นทางการ (Formal) ก็ติดฟอร์มหรือรูปแบบ พิธีการ กฎระเบียบมากมาย ทำให้ไม่คล่องตัวและติดขัด

ขนาดคุณทักษิณเมื่อเป็นนายกรัฐมนตรีที่มาจากการชนะการเลือกตั้งแบบแลนด์สไลด์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๔ ยังเคยตะโกนว่า “กลุ้มใจชิบหายเลยโว้ย ทำไอ้โน่นก็ไม่ได้ ทำไอ้นี้ก็ไม่ได้” เพราะติดกฎระเบียบข้อบังคับที่เต็มไปด้วยหมด

การเลือกตั้ง ๒๕๖๖ มีอะไรเป็นประกันว่ารัฐบาลหลังจากนั้นจะไม่ติดขัดเหมือนเดิม

คำตอบคือ ประชาธิปไตย ๒ ขา

ขาหนึ่งก็คือ ทำไปเหมือนเดิม ระหกระเหินไปตามเหตุปัจจัยของมัน แก้ไขอะไรไม่ได้ หรือยิ่งแก้ยิ่งยุ่งมากขึ้น

ประชาธิปไตยขาที่ ๒ คือ ร่วมกันทำสิ่งใหม่ที่ดี นั่นคือประชาธิปไตยทางสายกลาง ไม่แยกข้าง แยกซ้าย ไม่เป็นปฏิกักษ์

ทุกพรรคควรตัวร่วมคิดร่วมทำกับคนไทยทั้งปวง อย่างไม่เป็นทางการ ไม่มีอะไรที่ห้ามไม่ให้ทำ ไม่ผิดกฎหมาย ไม่ผิดศีลธรรม ตรงข้ามเป็นความถูกต้องตามหลักธรรมทางสายกลางคือใช้ **ปัญญา - ไตรจิต - ความร่วมมือ**

ขาหนึ่งเป็นทางการ ก็ทำไปอย่างเคย อีกขาหนึ่ง ไม่เป็นทางการ ทุกพรรคควรตัวร่วมคิดร่วมทำกับประชาชน

เมื่อทุกพรรคควรตัวร่วมคิดร่วมทำกับประชาชน ก็จะก้าวข้ามความแตกแยกทุกชนิด ประเทศไทยเกิดพลังมหาศาล ทำอะไรก็สำเร็จทุกเรื่อง และจะไปช่วยการเมืองเก่าที่มีข้อจำกัดมาก ทำอะไรให้สำเร็จได้ยาก แต่จะสำเร็จด้วยประชาธิปไตย ๒ ขา

๔.

ความจริงใหม่ - การเมืองใหม่

การเมืองควอนตัม - Quantum Politics

ชาวยุโรปนั้นคิดแบบตายตัว ๑ ไม่ใช่ ๒ และ ๒ ไม่ใช่ ๑ วิทยาศาสตร์สมัยใหม่ ที่เรียกว่า Quantum physics พบว่า **ธรรมชาติไม่ตายตัวแยกส่วน** เช่น อิเล็กตรอนเป็นวัตถุ คืออนุภาค หรือเป็นคลื่นพลังงาน คือ โฟตอนก็ได้ ในขณะเดียวกันนั่นคือเป็น ๑ และ ๒ ก็ได้ในขณะเดียวกัน

ตรงกับพุทธศาสนาที่ว่า **สรรพสิ่งล้วนเป็นอนิจจัง** คือ ไม่ตายตัว เปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัย ๑ กับ ๒ อยู่ที่เดียวกันก็ได้ ถ้าเหตุปัจจัยให้มันเป็นอย่างนั้น มันก็เป็นเช่นนั้น

โลกทัศน์เก่าเป็นโลกแบบตายตัวแยกส่วน

โลกทัศน์ใหม่หรือโลกควอนตัม เป็นโลกแบบเชื่อมโยง ไม่มีอะไรดำรงอยู่อย่างแยกส่วนเป็นเอกเทศ

โลกเก่าล้วนพัฒนาแบบแยกส่วน จึงขัดแย้งรุนแรง เสียสมดุล

โลกใหม่จะเชื่อมโยง บูรณาการไปสู่สันติสมดุล

ประชาธิปไตยเก่าบูรณาการกับประชาธิปไตยใหม่ หรือประชาธิปไตย ๒ ขา เป็นทางออกจากวิกฤตการณ์เรื้อรังของไทยและของโลก

ในปี ๒๕๖๖ จะเป็นปีที่ประเทศไทยค้นพบระบบการเมืองใหม่ที่พาไทยออกจากวิกฤต